

DISCRECIONALITAT ADMINISTRATIVA I ACREDITACIÓ DEL PROFESSORAT UNIVERSITARI

Antoni Bennàssar i Moyà¹

L'actual Llei Orgànica d'Universitats (LOU) fou aprovada ara fa ja gairebé quatre anys enmig d'una gran protesta del sector educatiu universitari. Així, la majoria de rectors, professors i alumnes de les universitats espanyoles es mostraren obertament en contra d'un text dirigista i estatalista que lesionava greument els principis històrics de l'autonomia universitària. Una de les principals novetats de la LOU fou el requeriment, en el seu art. 30, de la necessitat d'avaluar, certificar i acreditar determinats aspectes de l'activitat universitària, entre ells, la formació i qualitat del professorat. Així, a partir de la LOU, perquè les universitats espanyoles puguin contractar professorat laboral (professors ajudants doctors, col·laboradors i contractats doctors) és necessari que aquests tinguin l'acreditació positiva del seu currículum per part d'una agència "independent" d'acreditació.

"D'aquesta manera, tot professor que aspiri a una plaça de contractat laboral, sigui indefinida o temporal, haurà de passar pel sedàs de l'AQUIB..."

La LOU, en el seu art. 31, creava la denominada "Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y de la Acreditación" (ANECA), una agència d'abast estatal que, entre d'altres funcions, tenia encomanada l'acreditació dels currículums dels aspirants a concursar a places laborals dins el món docent universitari. Els inicis dels processos d'acreditació del professorat per part de l'ANECA, sota la direcció d'Ismael Crespo, foren decebedors. Així, es produïren situacions d'autèntica injustícia amb des-acreditacions de professors que objectivament no estaven justificades. Fins i tot el prestigiós catedràtic Andrés De la Oliva, home d'ideologia declaradament conservadora, va denunciar les greus arbitrietats de l'ANECA mitjançant un documentat informe publicat el 9 de desembre de 2003 i titulat "*Manifiesto: Un cambio necesario en la*

Universidad". La victòria electoral del Partit Socialista, el mes de març de 2004, va generar importants canvis en l'ANECA, el més significatiu fou la substitució del director general. El veterà catedràtic Francisco Marcellán va rellevar en el càrrec el discutit Crespo. El nou tarannà del director i els canvis en la normativa bàsica que regula el procés d'acreditació han fet que el terme ANECA no vagi ara lligat, entre el professorat universitari, a polèmiques i arbitrietats.

De manera paral·lela a la creació de l'ANECA, la majoria de comunitats autònomes han anat creant les seves pròpies agències d'acreditació. Així, a les Illes Balears, la Llei 2/2003, de 20 de març, d'organització del sistema universitari de les Illes Balears, en el seu títol II regula l'estructura i funcionament de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears (AQUIB). Entre les funcions d'aquesta Agència, es troba "l'acreditació i avaluació prèvia del personal docent i investigador contractat per la Universitat de les Illes Balears, d'acord amb la legislació vigent" (art. 21.d). D'aquesta manera, tot professor que aspiri a una plaça de contractat laboral, sigui indefinida o temporal, haurà de passar pel sedàs de l'AQUIB o bé aconseguir una acreditació d'àmbit estatal a l'ANECA.

¹ Antoni Bennàssar Moyà és professor de Dret Constitucional de la Universitat de les Illes Balears i membre de la secció sindical de l'STEI-i a la UIB.

L'AQUIB fou creada per Acord del Consell de Govern de dia 13 de desembre de 2002, publicant-se aquell mateix dia els seus estatuts. L'AQUIB quedava constituïda com un consorci en el qual participava el Govern i la Universitat de les Illes Balears (art. 1 dels estatuts). Aquesta dada és xocant, ja que, segons establia l'Acord de creació del mateix dia 13, l'AQUIB havia de tenir "[...] un funcionament independent de la Universitat i del Govern". Aquesta independència, en la pràctica, no s'ha donat, ja que els sis membres que formen el consell de direcció de l'agència han estat nomenats, o bé per la UIB, o bé per la Conselleria, o bé pel Consell Social de la UIB (art. 13 dels estatuts de l'AQUIB). A més, hem de significar que durant la darrera legislatura el President i el Director de l'AQUIB són professors de la pròpia UIB. Aquest càrrecs, segons la meua opinió, i davant una futura reforma dels estatuts de l'agència en pro d'augmentar la independència de l'òrgan, haurien d'esdevenir incompatibles amb la docència universitària durant el desenvolupament de funcions directives a l'agència avaluadora.

El procediment per obtenir l'avaluació i l'acreditació de l'agència de qualitat universitària de les Illes Balears ha vingut regulat pel Decret 178/2003, de 31 d'octubre. Analitzarem, ara, el funcionament, mancances i possibles millores d'un sistema que ja s'ha aplicat durant dues convocatòries d'acreditació (anys 2004 i 2005). El Decret 178/2003 deixa un marge enorme a la regulació per part del consell de direcció de l'agència d'aspectes bàsics de l'acreditació del professorat. Així, per exemple, la composició del comitè avaluadors o els criteris que han d'aplicar els avaluadors nomenats per jutjar els currículums dels aspirants han quedat a la lliure elecció del consell de direcció de l'agència. En aquest sentit, la discrecionalitat del consell d'administració envers el procés d'acreditació és enorme.

"...des de l'STEI-i s'ha vingut reivindicant que s'establiessin un criteris baremats a l'hora de valorar els mèrits..."

El primer que hem de fer a l'hora d'analitzar el procés d'acreditació és veure quines són les persones encarregades d'analitzar i avaluar el currículums i, sobretot, veure de quina manera

aquestes persones han estat triades per desenvolupar la seva tasca. L'acord 3/2004, de 19 de maig, del consell de direcció de l'agència estableix que l'AQUIB "ha de seleccionar els membres de cada un dels comitès d'avaluació d'entre el professorat dels cossos docents universitaris d'universitats espanyoles i d'investigadors funcionaris del CSIC" (punt sisè de l'acord). El contingut d'aquesta disposició no té gaire sentit, ja que resulta obvi que serà la pròpia agència, i no un ens aliè a ella, qui haurà de triar els membres que formaran els comitès avaluadors. Curiosament, després d'aquesta obvietat, l'esmentat acord ni aclareix cap aspecte en relació al mètode de designació dels membres ni determina quins professors o categories funcionals poden formar part dels comitès (només, i com a declaració retòrica, s'estableix que han de ser avaluadors independents, externs i experts en el camp científic que correspongui).

Sobre la base del difús acord 3/2004, el consell de direcció de l'agència va adoptar l'acord 5/2004, de 9 de juliol, pel qual es fan públics "els membres dels comitès d'avaluació que han d'elaborar les avaluacions i els informes previs a la contractació del personal docent i investigador per part de la Universitat de les Illes Balears". Així, sabem per l'acord 5/2004 quins professors formen part del comitè, però el que no sabem, a dia d'avui, és de quina manera s'han triat els membres dels comitès avaluadors, essent aquesta una decisió totalment obscura i discrecional del consell de direcció de l'agència.

El consell de direcció de l'AQUIB, mitjançant acord 2/2004, de 19 de maig, va concretar els requisits que s'exigien per a l'acreditació positiva dels aspirants a ser contractats a cada una de les figures contractuals que preveu la LOU. Aquests criteris destaquen, en determinats aspectes, per la seva ambigüitat. Així, des de l'STEI-i s'ha vingut reivindicant que s'establiessin un criteris baremats a l'hora de valorar els mèrits, seguint, a títol d'exemple, el model de la Comunitat Autònoma de Madrid (Acord de 21 de novembre de 2005 del "Comité de Dirección de la Agencia de Calidad, Acreditación y Prospectiva de las Universidades de Madrid"; *BOCM* núm. 297, de 14 de desembre). Pel contrari, l'àmbit de discrecionalitat és enorme en el cas de l'AQUIB. D'aquesta manera, els comitès tenen excessiu marge d'apreciació dels mèrits dels aspirants; uns

comitès, no ho oblidem, que han estat elegits discrecionalment. A més, s'ha generalitzat la pràctica per part dels comitès de no motivar, o motivar mínimament, les resolucions. Si la resolució és positiva, no hi ha cap problema; en cas de ser negativa, es fa necessari per part del professor haver d'acudir al recurs administratiu o judicial perquè li motivin la desacreditació del currículum presentat.

S'ha de significar, per últim, que en cap cas les organitzacions sindicals han participat ni en el procés de designació dels membres dels comitès ni en l'establiment dels criteris d'avaluació. D'aquesta manera, els principals elements del procés acreditador s'han fet al marge dels representants sindicals de la comunitat educativa universitària.

"...que els criteris i el mètode de designació dels comitès siguin clars i transparents; i, en segona instància, que les resolucions denegatòries siguin suficientment motivades."

Davant les deficiències que presenta el procés d'acreditació de l'AQUIB, des de l'STEI-i es va convocar una assemblea de professors universitaris el passat 9 de març de 2006. D'aquesta assemblea, força concorreguda, sortiren un seguit de reclamacions a l'AQUIB davant properes convocatòries d'acreditacions per part de l'agència. El resum sintètic d'aquestes demandes es pot concloure en dos

grans punts aquí ja exposats: la necessitat que els criteris i el mètode de designació dels comitès siguin clars i transparents; i, en segona instància, que les resolucions denegatòries siguin suficientment motivades. Aquestes conclusions foren remeses als responsables de l'agència i de la Conselleria d'Educació. La contesta per part de l'agència, tramesa a la secció sindical universitària de l'STEI-i el passat dia 30 de març, era una declaració de bones intencions, establint que "qualsevol consideració que se'ns faci arribar a l'AQUIB, fruit de la reflexió serena i objectiva de l'anàlisi dels procediments i que suposi una millora per a la generalitat del col·lectiu a qui van dirigides les nostres accions, serà ben arribada i valorada". Maques paraules que, en la pràctica, no es tradueixen ni en un compromís de canvi ni en l'obertura de negociacions amb els representants sindicals de cara a resoldre les mancances que presenta el procés acreditador. □

ES REFUGI

Via Sindieat, 21 - pati.

(antic edifici del

Sindicat Forà)

Ciutat de Mallorca

07002

Telèfon: 971 71 67 31

Fax: 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

Des del 1976!
equipam ses vostres aventures